

"לדורות" סיפוריהם של ניצולי השואה החיים בישראל שאלון לרישום קורות ניצולת השואה

איסוף סיפוריהם של ניצולי השואה הוא אחד המרכיבים החשובים ביותר בשימור הזיכרון ובהנחלתו לדורות הבאים. לכן, המידע על קורותיהם של הניצולים חיוני מאוד לחוקרים ולבני הדורות הבאים. בעזרת מידע זה אפשר יהיה להכיר את הסיפורים הפרטיים המרכיבים את התמונה הרחבה של תקופת השואה. לסיפור האישי שלכם יש חשיבות לאומית, מחקרית

וחינוכית. אוסף הסיפורים יעלה לאתר אינטרנט מיוחד שכתובתו www.ledorot.gov.il

אנו מודים לך מראש על הנכונות לשיתוף הפעולה.

שם משפחה ושם פרטי כיום

שם פרטי: דינה	שם משפחה: רייך - הרפה
------------------	--------------------------

פרטים אישיים לפני השואה ובתקופתה

יש לרשום שמות ומקומות באותיות בדפוס (גם בלועזית) במקומות המסומנים

שם נעורים: גנדל	בלועזית Gandel	שם משפחה לפני המלחמה או בתקופתה: גנדל
תאריך לידה: 29.7.1926	בלועזית Edith	שם פרטי לפני המלחמה או בתקופתה: אדית
מין: ז / י	בלועזית Ujpest	מקום לידה (ישוב, מחוז): אויפשט - בודפשט
ארץ לידה: הונגריה	שם פרטי ושם נעורים של האם: ברטה מסינגר	שם פרטי של האב: אברהם ארפד
שם נעורים של האישה:	שם פרטי של האישה/הבעל (אם היה/תה נשוי/נשואה לפני המלחמה):	
ארץ המגורים: הונגריה	בלועזית Ujpest	מקום מגורים קבוע לפני המלחמה : אויפשט - בודפשט
חבר בארגון או בתנועה:	מקצוע לפני המלחמה:	השכלה/תואר אקדמי לפני המלחמה: בי"ס תיכון
מקומות מגורים בתקופת המלחמה (ישוב, מחוז, ארץ): אויפשט		
האם היית בגטאות? אילו ומתי?		
האם היית במחנות? אילו ומתי? 1944-1945 אושוץ		
תאריך השחרור: 9.5.1945	מקום השחרור: ליבאו - גרמניה	
לאן עברת/חזרת לאחר השחרור (ציין מקום)? הונגריה	האם שהית במחנה עקורים? שם המחנה?	
שם האנייה (אם עלה בדרך הים):	שנת עליה: 1948	מקומות/מחנות בדרך לארץ: וינה, איטליה, סירוגונו - סרביה

אנא ספרי/י על קורותיך לפני המלחמה

(ציוני דרך: משפחה, סביבה, ילדות ולימודים, עבודה, חברות בארגון): נא לכתוב בגוף ראשון

הוריי בנו בית והחזיקו חנות כלבו שהיה בה הכל- מירקות ועד בדים וכלי מיטה. היה לי אח אחד, קטן ממני בשש שנים, אלכסנדר שמו. אבי היה שחקן ואמא למדה תפירה צרפתית אבל המוסדות ההונגרים לא טיפחו ועודדו אותם ולכן הם נאלצו לפתוח את חנות הכלבו ולא לעסוק במקצועות שלהם. אני למדתי בבית ספר עממי ולאחר מכן הלכתי לבית ספר תיכון.

נא ספרי/י על קורותיך בזמן המלחמה

(ציוני דרך: מעצר וגירוש, גטאות, מחנות וצעדות מוות, במסתור או בזהות בדויה ושם בדוי, פעילות ותפקידים ביוזנראט/תנועות נוער/מחתרת/פרטיזנים, השתתפות בבריחה/התנגדות/לחימה, האם אדם/ארגון יהודי/לא יהודי סייע באופן משמעותי להצלתך; בריחה/הגירה בכפייה, פינוי/אווקואציה למרכז ברית המועצות):

התיכון בו למדתי לא הציע בגרות מלאה ואני מאוד רציני מאוד לעבור לתיכון שכן הציע מסלול של בגרות מלאה. היו לי הציונים הדרושים שכן הייתי תלמידה מצטיינת, אבל לצערי לא קיבלו אותי מכיוון שהשנה היתה 1942 והגזירות היו בעיצומן. למשל, אסור היה לשמוע רדיו או לקנות עיתון, היה מותר לצאת מהבית בשעה מסוימת ולשעה מקסימום ועוד מיני גזירות.

בכל זאת לאחי הצלחתי להשיג אישורים ללמוד בגימנסיה בבודפשט מפני ששם עדיין לא היו קיצוניים, הוא למד שם שנתיים בהצטיינות. הגרמנים נכנסו לעיר במרץ 1944 ואז החלו הגזרות המשמעותיות. רה"מ הקודם, הורטי, היה יחסית סובלני אל היהודים, אבל הגרמנים הורידו אותו מהשלטון. ביוני 1944 "צלב החץ" (מפלגה פאשיסטית) עלתה לשלטון וסילקו אותנו מהבתים. הלכנו לחלק של העיר שבו היו בתים מיועדים להריסה ושם נשארנו כמה שבועות או חודשים, גרנו כמה משפחות בחדר אחורי קטן וצפוף, זה היה ממש גטו, ריכוז המון אנשים בחלק קטן מאוד של העיר.

לאחר מכן נלקחנו ברכבות למכרה עזוב. כל יום הגיעה רכבת עמוסה באנשים. אחר כך אמרו לנו שלוקחים אותנו לעבודה. בעליה לרכבת אני זוכרת שצעקו: "מהר, מהר, כולם לעלות". נלקחנו לאושוויץ, בנסיעה של 3 ימים. לא היו מיטות והמון אנשים נפטרו בתקופה הזאת, לעומתם, היו אנשים שהלכו להביא מים וכנראה ברחו, אלה היו אנשים עם קשרים לתנועה הציונית שעזרה להבריח אנשים מסויימים, אבל אני רציני להישאר עם אמי ואחי ולעבוד.

שנה קודם אבי נלקח לחזית ושמה היהודים קיבלו את העבודות הכי קשות וכך מתו הרבה אנשים. כעבור זמן, כשאנחנו כבר לא היינו בעיר, הוא הצליח לחזור, אך סיפרו לו שהרגו את כולנו. מיאוש הסתובב ברחובות, נתפס ונשלח להשמדה. שמעתי שהוא מכר את פת הלחם האחרון שלו בשביל סיגריה.

כשהגענו לאושוויץ-בירקנאו לא ידעתי מה זה ואיפה אני, אמי עוד אמרה לי שנשארה לה חבילת ביסקוויטים. אחי הצעיר היא קטן פיזית, נמוך ורזה ולכן לא נחשב לכח עבודה מועיל אבל למזלי היה לי קצת כסף והשתמשתי בו בשביל שהגברים שהלכו לעבודה ייקחו אותו איתם, וכך דחפנו את אחי שיילך איתם. עד היום לא ידוע מה עלה בגורלו. אני נשלחתי לעבודות פרך ונשארת בחיים רק מפני שהייתי בגיל המתאים לעבודה.

בהמשך העבירו אותי למחנה אחר בפולין, שם העבידו אותנו בבניית שדה תעופה והיו גם בתי חרושת שייצרו שרשראות לטנקים. גם שם האוכל היה מאוד דל. הייתי במחנה זה עד השחרור, ב-9 למאי, אני זוכרת את התאריך כי היה זה תאריך יום ההולדת של אחי.

אנא ספרי/י על קורותיך מתום המלחמה ועד עלייתך לארץ

(ציוני דרך: השחרור וחזרה הביתה, חיים אחרי המלחמה, בריחה, העפלה/ עליה):

בסוף המלחמה חזרתי במסע שנמשך כמה חודשים להונגריה. הרוסים ששיחררו אותנו נתנו לנו יד חופשית להכנס לבתים ולקחת אוכל. בהונגריה הכרתי בחור אחד מהתנועה הציונית שעזר לנו להשיג מקום מגורים, בבית שהיה קודם לכן מקום מגוריו של נסיך גרמני. לאחר מכן התארגנו בקבוצות ונדדנו דרך וינה ואיטליה במסע שארך שלוש שנים, עד 1948, אז עלינו ארצה. בדרך ערכנו חתונות קבוצתיות והיו שהתחתנו בארץ. אני ובעלי התחתנו רק אחרי שהתמקמנו בארץ.

נא ספרי/י על חיך בארץ

(ציוני דרך: לימודים/ תעסוקה, שירות צבאי, פעילות ציבורית או תרבותית, משפחה/ דורות המשך וכו'):

בארץ מוקמנו במעברה ליד נתניה. בהמשך עברנו לקיבוץ גשר. בקיבוץ גרנו שלוש שנים, ואז עברנו לירושלים. כיום אני אמא לבן ובת וסבתא לארבעה נכדים מקסימים.